

Beste vrienden,

Iedere activist kent het: soms slaat de metaalmoeheid toe. Ook wanneer je je inzet voor een doel dat je aan het hart gaat en waarbij je mag samenwerken met inspirerende, gedreven mensen. Zelfs onze founding mother Anja Meulenbelt ontkwam er niet aan. Niet verwonderlijk, als je na meer dan 20 jaar onvermoeibare strijd de situatie in Gaza alleen maar hebt zien verslechteren.

Maar toen kwam de jaarlijkse reis naar onze partner, de Palestinian Medical Relief Society (PMRS), op de agenda. Deze keer zou psychiater Glenn Helberg meegaan om te zien hoe zijn collega's in de Gazastrook omgaan met de psychische effecten die de immer voortdurende bezetting en kolonisatie van Palestina hebben op hun patiënten. En Anja wilde wel weer mee.

Al bij de eerste berichten vanuit Gaza schreef ze over de strijdvaardigheid, vooral onder jongeren in de Great March of Return protesten, waarvan ze dacht dat die weg was.

Glenn, Anja en penningmeester Brechtje van Bergen bezochten de veelal jonge mannen die tijdens de demonstraties – vaak voor het leven – gehandicapt zijn geraakt. En ze spraken met de hulpverleners van de PMRS over hoe je iemand leert omgaan met het feit dat hij van vader, echtgenoot en kostwinner ineens patiënt is geworden.

Ook maakten ze kennis met Sabrien al Najjar, de moeder van de 21-jarige PMRS-hulpverleenster Razan, die in de zomer van 2018 tijdens haar werk in het veld werd doodgeschoten. Zonder enige medische achtergrond, meldde moeder Sabrien zich aan voor de EHBO-trainingen voor vrijwilligers en nu verzorgt ze, net als Razan voor haar, wekelijks gewonde demonstranten in het veld.

De strijdbaarheid in Gaza is er nog, zeker bij onze vrienden van de PMRS. Wij blijven ze als vanouds steunen met de bijdragen die we dankzij de gulle giften van onze donateurs kunnen sturen. We hopen in 2020 een beroep op u mogen blijven doen.

Christine de Vos
Voorzitter

'We zijn niet te verslaan zolang we gewoon hier blijven'

Het was voor het eerst in jaren dat ik weer mee ging naar Gaza. Van de laatste keer, vlak na de grote aanval van 2014, herinner ik me de enorme schade, de platgebombardeerde woonwijken. Maar bovenal had ik voor het eerst het gevoel dat de Palestijnen de hoop hadden opgegeven. Ook ik was een beetje opgebrand. In meer dan twintig jaar heb ik de situatie in Gaza alleen maar slechter zien worden. Ik kon geen antwoord meer geven op de vraag waar de oplossing nou vandaan moest komen. Dit bezoek was dus een testcase. Wat zou het met me doen? Wel, ik werd opnieuw gegrepen door de strijdvaardigheid, waarvan ik dacht dat die weg was.

Door Anja Meulenbelt

Wat ik op dag één al kon zien, was dat de armoede erger was geworden. Weliswaar was al het puin opgeruimd en zag ik een paar blinkende nieuwe moskeeën, maar de mensen op straat waren arm - er waren niet alleen kinderen maar ook volwassenen die bedelden, die smeekten om geld om hun kinderen te eten te geven, wat altijd als heel oneervol werd gezien. Ik zag ook geen mannen meer buiten zitten roken. Sigaretten kochten mensen niet meer per pakje maar per stuk. Wie dat kon betalen.

Tegelijkertijd zag ik ook iets anders: de jongeren zijn

weerbaarder en opstandiger dan jaren geleden. Elke vrijdag zijn er grote demonstraties bij de grenzen met Israël;

The Great March of Return. Ze gaan, elke week opnieuw, wetende dat ze er het leven bij kunnen laten. Het gaat niet langer alleen om de opheffing van de blokkade; ze willen hun land terug, ze willen hun leven terug. De generaties voor hen, die nog geprobeerd hebben om een compromis te vinden – twee staten naast elkaar – hebben gefaald om een beter leven voor hen te maken.

De strijdbare sfeer steekt ook de ouderen aan. Zoals Abu Akram, een oude veteraan die als kind de Nakba van 1948 nog heeft meegemaakt. Hij vertelde met glinsterende ogen hoe de jongeren zich door niemand laten vertellen dat ze zich moeten aanpassen. “Ze hebben geen toekomst, ze hebben geen perspectief, wat hebben ze nog te verliezen? Elke week opnieuw worden er ongewapende jongeren door Israëlische scherpschutters in de benen geschoten, met kogels die in het lichaam ontploffen. De PMRS, de organisatie waar wij voor werken, heeft er een enorme extra taak aan, om al die mensen met een of twee geamputeerde

benen van revalidatie te voorzien, van krukken of rolstoelen. We bezochten ze; een jongen met een been er af, en met veel pijn, een jongen die tot aan zijn nek verlamd was. Hij kon nog lachen, met dat hoofd. Ik was behoorlijk onder de indruk van de uitzichtloze ellende, maar vooral van de nieuwe strijdbaarheid. “Weet je”, zei een jonge verpleegkundige, “we zijn niet te verslaan zolang we hier gewoon blijven. Alleen dat is al verzet. *To exist is to resist.*”

'De wereld kijkt naar deze jongens alsof ze een volk willen vernietigen, terwijl ze zélf worden vernietigd'

Zoals velen kende Glenn Helberg Palestina alleen uit verhalen. Toch kwam veel hem bekend voor. “Ik zag een gebied dat niet gedeeld wordt op basis van rechten maar op basis van dominantie en herkomst. En de ontkenning van koloniale patronen.”

Door Lydia de Leeuw

“Wanneer ik terug in Nederland compassie toonde met de mensen in Gaza, werd ik door sommigen direct bestempeld als antisemiet. Ik mag me blijkbaar over allerlei onrecht uitspreken, en zie dan medeleven, maar praten over onrecht in Gaza levert een heel andere reactie op. Dat patroon: agressieve ontkenning van kolonisatie en onderdrukking is voor mij heel herkenbaar.”

Koloniale mechanismen

“De mensen van de PMRS doen ongelooflijk goed werk, in een situatie van uitzichtloosheid, doorlopend trauma en afgesloten van de wereld. Ik ontmoette een man met een gruwelijke verwonding aan zijn onderlijf door een ontplofte kogel, afgevuurd door een scherpschutter van het Israëlische leger. Hij zag geen plek meer voor zichzelf als vader, echtgenoot of kostwinner. Het is de psychiater

Glenn Helberg is een Curaçaos-Nederlandse psychiater, gespecialiseerd in westerse psychiatrie én psychiatrie in niet-westerse culturen; transculturele psychiatrie. In 2017 was hij te gast in het televisieprogramma Zomergasten. In 2019 kreeg hij de Black Achievement Award oeuvreprijs. Dit voorjaar reisde hij met Stichting Kifaia naar de Gazastrook.

gelukt om met hem te werken aan het hervinden van zingeving. Ik keek naar de relatie die ze hadden. Ik zag medemenselijkheid, mededogen.”

Niet alleen

Ook werd Glenn werd geraakt door de manier waarop in families voor de vaak zeer ernstig gewonden wordt gezorgd. “Alle jongeren die we thuis bezochten, waren omringd door familieleden die hen zagen en er voor hen wilden zijn. Alles gebeurde om deze jongeren heen; ze werden bij alles betrokken, niet alleen gelaten.”

Tijdens zijn bezoek aan Gaza werd Glenn plotseling ziek. “In het ziekenhuis ervoer ik het zelf. Steeds was er iemand van de PMRS bij me.”

Bij één huisbezoek werd Glenn letterlijk tot tranen toe geroerd. “We waren bij een jongen die tijdens een van *The Great March of Return*-demonstraties in zijn been was geschoten. Daar zat nu een gapende wond die verzorgd moest worden. Met beperkte middelen en te weinig pijnbestrijding. “Ik zag deze jongen de pijn verdragen. In het huis hing een foto van de vader die door het Israëlische leger was omgebracht. De jongen had het als een overgedragen verantwoordelijkheid gevoeld, om te demonstreren en te zorgen voor een toekomst. Toen de pijn over was, kwam de lach terug. Het werd me teveel. Hij reikte mij een tissue aan om me te troosten. Zoals Anja zegt: ‘Soms huilen wij de tranen die zij niet meer hebben.’ Het leek of ze via mijn tranen bij hun eigen verdriet kwamen.”

Vertel het verhaal

“Bij ieder huisbezoek vroeg ik me af: wat kan ik doen? Tijdens een groepssessie voor patiënten met schotwonden,

kwam het antwoord: ‘Vertel ons verhaal! De wereld is ons vergeten.’ De wereld kijkt naar deze jongens alsof ze een ander volk willen vernietigen. Terwijl ze zelf worden vernietigd.”

“Veel mensen vertelden me waar hun familie vandaan kwam, waar het land lag dat van hen was afgenomen in 1948. Het waren persoonlijke verhalen van verlies die begonnen bij de generatie van de grootouders. Ze willen terug, maar zoveel plekken zijn inmiddels veranderd, uitgewist: weer een koloniaal patroon. Die intergenerationele overdracht bestaat ook in Israël. Jongeren die daar opgroeien, leren al snel dat ze in dienst moeten en de wapens moeten hanteren tegen mensen die het land delen.”

“Wordt het ooit weer als voor 1948? Sommige dingen zijn door het koloniale systeem een feit geworden.

En toch moet je toe naar een situatie van gelijkwaardigheid. Welke politieke keuzes ook gemaakt worden, mensen met alle achtergronden zullen op basis van gelijkwaardigheid moeten samenleven.”

Sabrien al Najjar (44) is de moeder van Razan, de PMRS-hulpverleenster die vorig jaar vermoord werd tijdens haar werk bij de wekelijkse Great March of Return-demonstraties. Anja Meulenbelt en Brechtje van Bergen zochten haar op. Na de dood van Razan is Sabrien in de voetsporen van haar dochter getreden en verzorgt en evacueert zij nu de gewonden in het veld.”

Of ze nooit bang was toen haar kind midden in de vuurlinie werkte? “Nee. Ik ging er altijd vanuit dat Razan en haar collega’s, die duidelijk herkenbaar zijn als hulpverleners, geen gevaar zouden lopen. Hulpverleners zijn immers door het internationaal recht beschermd. Op hen schieten is een oorlogsmisdad. Haar dood was echt een enorme schok.”

Zonder enige ervaring het het verlenen van eerste hulp begon ze aan de trainingen die de PMRS vrijwilligers biedt. In korte tijd was ze klaar om in het veld te kunnen staan. Naast haar werk al hulpverlener staat ze moeders bij die kinderen hebben verloren in de demonstraties of van wie de kinderen met zware verwondingen terugkeerden. Ben je nu niet bang, vroeg Brechtje. “Nee”, antwoordde Sabrien, “want wij staan in ons recht en komen op voor onze waardigheid.

Either we live with dignity, or we die with dignity.”

In de voetsporen van je dode dochter

Kifaia on tour, met film en verhaal

Een beeld zegt meer dan duizend woorden. Daarom hebben de Nederlands-Marokkaanse Reda Aitihda en de Palestijnse Abu Kareem, beiden camerajournalisten, een film gemaakt over het werk van PMRS. De komende tijd gaan we ermee op tournee.

Samen brengen de filmmakers, die elkaar door de blokkade nooit hebben ontmoet, treffend in beeld onder welke moeilijke omstandigheden de mensen van de PMRS in Gaza en op de Westoever hun werk doen. En wat zij betekenen voor hun patiënten.

Wil je hem zien? We komen graag langs in het buurthuis, op school, in de kerk of moskee. Of in een volle huiskamer.

Mail ons via info@kifaia.nl.

Abu Kareem

Reda Aitihda

Steun zieken en gewonden in Gaza, word donateur

De duizenden jongens en meisjes die gewond raakten bij de demonstraties staat een lange en pijnlijke revalidatieperiode te wachten.

Veel van hen moeten leren leven met ernstige beperkingen, bijvoorbeeld na een amputatie.

Hierbij krijgen ze steun van de PMRS. De nodige verzorging, materialen en therapie leggen wel een enorm beslag op de financiële middelen.

Want de dagelijkse zorgverlening in de medische centra, de school voor kinderen met een handicap, de thuiszorg en de mobiele klinieken draaien immers gewoon door.

Met een donatie kunnen we helpen om de tekorten aan te vullen.

Tegelijkertijd steken we Sabrien en haar moedige collega's een hart onder de riem. Donaties aan Stichting Kifaia zijn bovendien fiscaal aftrekbaar.

Wij zijn Kifaia

Christine de Vos
Voorzitter

Han Dirks
Secretaris

Brechtje van Bergen
Penningmeester

Nadia Benaissa
Algemeen bestuurslid

Lydia de Leeuw
Algemeen bestuurslid

Anja Meulenbelt
Algemeen bestuurslid

Stichting Kifaia
Postbus 11168
2301 ED Leiden

IBAN NL91 INGB 0008207589
Stichting Kifaia is ANBI-erkend.
Uw gift is dus fiscaal aftrekbaar.